

BOGANMELDSELER

Københavnsegnens grønne Omraader.

Ved Olaf Forchhammer. Dansk Byplanlaboratorium.
Gyldendanske Boghandel, Nordisk Forlag.

Denne Betænkning — „den grønne“ som dens uofficielle Navn lyder — skiller sig paa en behagelig Maade fra sædvanlige Betænkninger; thi disses Udseende plejer ikke at være mere indbydende end, at kun de, der er nødte dertil, giver sig i Lag med dem, men her vil straks det første Blik paa Bogen give en Lyst til at sætte sig nærmere ind i, hvad Meningens med den egentlig er.

Formaalet, at bevare alle de grønne Omraader i Københavns Nærhed, brugbare til Spørt og Rekreation, kort sagt Friluftsliv for en Storbys Befolkning, og sætte dem i Forbindelse med hinanden paa en saadan Maade at de, der ikke netop behøver en Autostrada for at komme frem, kan naa til Skov, Sø og Strand ad fredelige Veje og Stier, er vel i sig selv inspirerende, opfordrende til at skabe noget smukt ud af en Tryksag derom; men derfor kunde det godt være gaaet galt, blevet kedeligt alligevel.

En Studering af de mange Navne paa Titelbladet vil ikke gøre det svært for dem, der kender lidt til dansk Boghaandværk, at udfinde Navnet paa den Mand, der har Ansvaret for Betænkningens bogtekniske Tilrettelægning. Bag paa Titelbladet finder man da ogsaa Bekræftelsen herpaa. Indledningen, Egnplanudvalgets Bemærkninger til Stadsingeniør Forchhammers Forslag, virker straks lidt ængstende. Er det kun for Modernitetens Skyld, at der skal vendes op og ned paa de gamle Principper? At vi skal have den brede Indermargin og den smalle Ydermargin? Bogens videre Udformning giver imidlertid Forklaringen. De mange Marginaler, der gør Læsningen og Brugen af Bogen lettere, Muligheden for de tre forskellige Formater paa Billederne, hvilket giver en Afveksling, en Variering af deres Størrelser efter Motiv og Vigtighed, lader os forstaa, at der ligger et praktisk Hensyn bagved. Anlægget er jo ikke nyt; bl. a. i Byplanlaboratoriets forrige Bog „Parkpolitik“ var det samme Princip benyttet, men det synes her bedre udnyttet, mere behersket gennemført især hvad det typografiske angaar, i det hele mere afklaret. Vigtig er navnlig Vurdering af Formatet paa Billederne, hvis Anbringelse i Teksten ofte voldte Vanskeligheder i de gammeldags Bøger.

Det kan ikke nægtes, at den rigelige Illustrering gør det lettere for denne Betænkning at klare sig over for sine Kolleger. Men Illustreringen er ikke alene rigeligere, den er ogsaa bedre end sædvanlig. De mange, til Bogen udførte Kort er fortrinlige, klare og over-

skuelige og tegnede paa en Maade, saa de næsten bliver smaa Kunstværker. Det store fotografiske Stof, der maa være udvalgt blandt et Utal af Landskabsbilleder, virker dejligt afvekslende og giver Læseren den glædelige Oplysning, at der i hans Bys nærmeste Omegn endnu er mange Steder, som han trænger til at lære at kende.

Bogens Typografi er smuk og livlig, langt bedre end i „Parkpolitik“, hvor den havde et lidt katalogagtigt Præg. De tre Smudstitler synes mindst heldige. Burde man ikke være fri for de 7—8 Linier forneden, der angiver Kapitlernes Indhold — det kan Læseren dog selv finde ud af — og nøjedes med den kraftige Linie foroven? Men ellers giver Skriftgradernes Variering og Kursivens Anvendelse et behageligt, velafvejet Indtryk.

Det er glædeligt at træffe en Bog, hvori Forsøget paa at skabe noget nyt og selvstændigt ikke virker anstrengt og irriterende, og for den Succes, Forfatterens Tanker har faaet, bør de i første Instans takke Bogens gode Udseende. Gid der heri maatte ligge et Fingerpeg for Forfattere af fremtidige Betænkninger!

H. S. H.

Hundrede Aar mellem Bøger.

Peter Christiansen: Hundrede Aar mellem Bøger, trykt hos Bage paa Universal Antique Wove fra Spalding & Hodge Ltd., London, Clicheer fra Middelboe, illustreret og tilrettelagt af Leo Estvad og udgivet af Høst's Boghandel i anledning af firmaets hundrede aars bestaaen, fremtræder med en fordringsløs elskværdighed som det sig hør og bør for en bog, der udsendes af et firma som en present til kunderne. Teksten er læseværdig for bogvenner, og bogens vægt, format og tykkelse er i den skønneste indbyrdes harmoni. Det synes at have voldt nogen vanskelighed at bringe balance mellem tekstens længde og bogens form, og som følge deraf har man, for ikke at blive nødt til at foretage ufordelagtige ændringer af denne — f. eks. ved at mindske tykkelsen — valgt en skriftstørrelse, der virker noget for voldsom til bogens sider. Billederne pynter pænt op; særlig det brune interiør fra bogladen ser nydeligt ud. Der er overalt brugt udskrabt auto, en metode, der bør vinde hævd i illustrerede bøger, hvor det ikke kommer an paa reproduktion i snævrere forstand. Billederne fremtræder her over for originalerne med et selvstændigt ansigt ligesom i gamle dage reproduktionstræsnittene over for kunstnernes fortegninger. De er ikke længer reproduktioner, men noget henad originalgrafik, hvor selve netvirkningen fra at være en nødvendighed er blevet en dyd. Der er skabt en egen, gedigen virkning i toner-



Leo Estvad. Illustration fra „Hundrede Aar mellem Bøger“.

nes netstruktur mod det kønne, kornede papir. Det synes ret uforstaaeligt, at man ikke enten (a) har givet helsidesbillederne kolumnestørrelse eller (b) har ladet dem gaa helt ud til papirkanten (hvilken løsning turde have været den naturlige i dette tilfælde), men at man i stedet har holdt dem i en midt mellem-størrelse. Alt i alt er dog resultatet vellykket og udmærket egnet til formaalet. Der er ydet godt bogarbejde af saavel kunstner, kemigraf og trykker som af — last not least — papirfabrikanten. B.

Afrikansk Kunsthistorie.

Centres de style de la sculpture nègre africaine. Par Carl Kjersmeier. I-er volume. Afrique occidentale française. Éditions Albert Morancé, Paris. Illums Bog-Afdeling, Copenhagen. 1935.

Det er femten Aar siden, Carl Kjersmeier begyndte at studere de afrikanske Negres Kunst, og skønt han til daglig er travlt optaget af sit Arbejde som Fuldmægtig i Københavns Fogedret, er det i Løbet af dette forholdsvis korte Tidsrum lykkedes ham at indsamle et efter Sagkyndiges Mening overordentlig værdifuldt Materiale. Rundt omkring i europæiske Havnebyer har han opsporet adskilligt, men det rigeste Bytte hjemførte han fra en 6000 Kilometers Automobiltur gennem fransk Sudan, Øvre Volta og Guinea, som han har beskrevet i sin Bog „Paa Fetischjagt i Afrika“ (Branner 1932), fra Udstyrets Side en lidt trist Publikation — en langt smukkere Udgave er nylig udkommet paa Svensk. Idag er han den lykkelige Ejer af 100 Negerskulpturer, efter hans eget Sigende den største og mest systematiske af alle Privatsamlinger inden for dette Felt — en Paastand, vi af gode Grunde skal lade staa uimodsagt!

Det foreliggende Bind, udgivet med Støtte af Ny Carlsbergfondet, er det første af en planlagt Fembinds-serie, der skal omhandle Billedhuggerkunsten hos en

Række afrikanske Negerstammer, der har naaet et saadant Kulturniveau, at en selvstændig Stil lader sig paa-vise. Tidligere har man bedømt Negerkunst under Et ud fra mere almindelige æstetiske Synspunkter. Men hos Fagfolk rundt om i Verden har der i den senere Tid gjort sig en Tendens gældende til en dyberegaa-ende Forstaaelse gennem et nøje Studium af de enkelte — og som det har vist sig i høj Grad særprægede — Stammer, saaledes at det hverken religiøst, socialt eller kunstnerisk længere gaar an blot at tale om Negre som et Fællesbegreb — der skal saaledes være større Forskel mellem f. Eks. en Kongo- og en Sudanneger end mellem de europæiske Folk indbyrdes.

Forfatteren har holdt sig fri af alt, hvad Kubisme og Surrealisme har søgt at lægge ind i Negerkunsten. Han har kun villet give de nøgne Fakta. Det foreliggende Bind af *Centres de style* — hvor 23 Stammers Kunst er beskrevet — er at opfatte som Begyndelsen til det mørke Afrikas Kunsthistorie, og det er godt, den kommer nu, hvor der er en sidste Mulighed for at indhente et autentisk Materiale, før hele denne mærkelige Kultur er jævnet med Jorden.

Placeret paa Albert Morancé's bekendte Kunstforlag henvender Værket sig til en international Kreds af interesserede, Biblioteker, Museer, Videnskabsmænd og Kunstnere — saa det er ikke ligegyldigt, hvordan det fremtræder rent bogmæssigt.

Det er først og fremmest en Billedbog — Fotografierne er optaget af Vagn Guldbrandsen og i og for sig smukke, men man studser lidt over de aftonede Baggrunde, som man ikke er vant til i et Værk af videnskabelig Karakter. Af fransk Bogkunst vil man imidlertid kunne lære ikke at give Traditionen mere, end der tilkommer den — se f. Eks. hvor lidt doktrinært en Bog som *L'art en Grèce* (Editions „Cahiers d'Art“) er sat op, snart med rolige Baggrunde for Skulpturerne, lyse eller mørke, snart med uroligt skyggede Baggrunde, med dristige, men nøje overvejede Afskæringer af Figurerne og Siden udnyttet uden Hensyn til en stramt gennemført Margin — det hele gennemført med en artistisk Nerve, uden pinlig Hensyntagen til éngang vedtagne Rammer. Noget af det samme er der i Guldbrandsens Fotografier, selv om han maaske nok somme Tider munter sig lidt rigeligt; det er virkningsfulde Optagelser, de giver det stoflige og fremhæver Skulpturenes Konturer og Form. Clichéarbejdet (Middelboe) er ypperligt.

Smudsomslagets asymmetriske Opsætning synes velbegrundet ved dets Karakter af et løst Omslag, der skal fange Øjet, men har iøvrigt intet at gøre med Indholdets rolige, typografiske Form. Bogen er trykt hos Valdemar Pedersen, og Typevalget (Bodoni Antikva) er i Forbindelse med en behagelig Linieafstand overordentlig nydeligt, men Kolumnen (18,5 × 12,5 cm til

Papirmaal 28 × 21,5 cm) burde være trukket lidt nærmere ind til Ryggen og gjort et Par Linier kortere, hvilket vilde have klædt Forholdet mellem Marginerne. Det reklamemæssige i Understregningen af Overskriften Side 13 hører en ældre Typografi til og er næppe her paa sin Plads. Billedunderskrifterne har Karakteren af Overskrifter; de burde være sat med smaa Bogstaver. Men disse Indvendinger er ganske bagatelagtige og bedes kun opfattet som Forslag til Overvejelse af specielt interesserede.

Poul Uttenreitter.

Norske Eventyr-Illustrationer.

Werenskiolds og Kittelsens Tegninger til Asbjørnsen & Moe's „Samlede Eventyr“ er med god Grund berømte; de fremkom gennem Aarene 1883—87 i Fortsættelse af en mindre kendt Samling, hvortil der bl. a. anvendtes Tegninger af Hans Gude og Tidemand (1879). De to Generationers Opfattelse er meget forskellig. Nu samler Norsk Gyldendal alle de tidligere Tegninger i en ny, for første Gang komplet og helt gennemillustreret Udgave, idet man har formaaet Per Krohg, Alf Rolfsen, Henrik Sørensen og Dagfin Werenskiold til at illustrere de Æventyr, som de ældre Kunstnere ikke fik Lejlighed til at benytte. Bind II med Kittelsens og Erik Werenskiolds Tegninger er allerede komplet.

MINDRE MEDDELELSER

Bilaget

er en gengivelse efter *Niels Larsen Stevns'* litografi „De danske Dreng sætter Ild paa Arkona“. I 1926 og 1928 udførte Larsen Stevns en række illustrationer til to artikler i „Højskolebladet“ (henholdsvis nr. 21 og 43) af H. Begtrup og omhandlende „Kristendommens Komme til Danmark for 1100 Aar siden“ og „Absalons Saga“.

Paa basis af disse tegnede illustrationer, der blev gengivet i streg, udførte kunstneren i 1929 en række farvelitografier, som var udstillet paa Kunstindustri-museets grafiske udstilling samme aar.

Serien omfatter følgende blade:

I tilknytning til den første artikel

1. *Kong Harald nærmer sig Ingelheim* og
2. *Ansgars Syn i Kapellet.*

og i tilknytning til den anden artikel

1. *Fru Inge med Esbern og Absalon ved Knud Lavards Kilde,*
2. *Absalon i Kong Valdemars Raad,*
3. *Absalon kommer til Rygen med den danske Flaade,*

4. *Bispevalget i Lund* og

5. *De danske Dreng sætter Ild paa Arkona.*

Tegningen, der er grundlaget for det sidste litografi, er den eneste i rækken, der *ikke* har været reproduceret i nævnte blad. Gengivelsen er foretaget efter et prøvetryk kun i sort, som Kobberstiksamlingen venligst har udlaant.



FORENING
FOR BOGHAANDVÆRK

Formand: Museumsinspektør *Erik Zahle*, Heslegaardsvej 47. Telefon: Helrup 2550.

Sekretær: Bogtrykker *Johan Olsen*, Pilestræde 32. Telefon: Central 3371 og 7133.

Kasserer: Bibliotekar *Victor Madsen*, Det kgl. Bibliotek. Telefon: Central 4444 og 11,444. Foreningens postkonto: 29977.

Medlemmer af Forening for Boghaandværk modtager gratis dels de *bøger*, foreningen udgiver, dels „*Bogvennen*“, der udkommer med et par hefter aarlig. Medlemmer har gratis adgang til de af foreningen arrangerede *udstillinger*. Foreningen holder i vinterhalvaaret *møder* med foredrag fortrinsvis om emner, der berører flere af de fag, der beskæftiger sig med bogens fremstilling, færdiggørelse og spredning.

Indmeldelser i foreningen sendes til kassereren, bibliotekar *Victor Madsen*, Det kgl. Bibliotek, København K. Kontingent 10 kr. aarlig (for bogfagenes medhjælpere og arbejdere 5 kr.).

„*Bogvennen*“.

Redaktør: Tegneren *Ebbe Sadolin*, Kongensvej 22. København F. Telefon: Gothåb 1355 y.

Alle artikler fremsættes for forfatterens eget ansvar. Hefter af „*Bogvennen*“ og de ældre publikationer, hvoraf oplag haves, kan medlemmer bestille hos foreningens kasserer.

Annoncer til „*Bogvennen*“ modtager foreningens sekretær.

Trykt i Bianco Lunos Bogtrykkeri A/S.

Papir fra A/S De forenede Papirfabriker.

I kommission for boghandelen: Rasmus Navers Forlag.